

วิวัฒนาการกฎหมายอาญาของประเทศไทยกับอิทธิพลจากคัมภีร์ พระธรรมศาสตร์ (Evolution of the Criminal Law of Thailand and Its Influence from the Dharamshastra)

ดร.พูยา ทริปาठी*

Dr. Pooja Tripathi

วันที่ได้รับบทความ 14 ธันวาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 22 กุมภาพันธ์ 2566; วันที่ตอบรับบทความ 22 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

ระบบกฎหมายอาญาของประเทศไทยมีวิวัฒนาการที่สืบเนื่องมาอย่างยาวนานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแรกเริ่มนั้นประเทศไทยยังไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ใช้จารีตประเพณีซึ่งมาจากขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยแต่โบราณเป็นข้อบังคับควบคุมประพฤติของคนในสังคม ต่อมาในยุคสมัยสุโขทัยเริ่มปรากฏหลักฐานการมีกฎหมายลายลักษณ์อักษร จนกระทั่งในยุคสมัยกรุงศรีอยุธยากฎหมายลายลักษณ์อักษรได้รับการพัฒนาโดยได้รับอิทธิพลสำคัญมาจากคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ผ่านการคัดสรรเพื่อให้เหมาะสมกับธรรมเนียมปฏิบัติและวัฒนธรรมของสังคมไทย และได้รับการพัฒนาเรื่อยมาจนมีการใช้กฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ฉบับปัจจุบัน ซึ่งการพัฒนากฎหมายนั้นเป็นไปเพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม การเมือง การปกครอง และสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปประกอบกับอิทธิพลจากต่างประเทศอันส่งผลให้มีการบัญญัติระบบกฎหมายให้ทันสมัยมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการพิจารณาหรือไต่สวนตามหลักความรับผิดชอบในทางอาญาและการพิจารณาบทลงโทษเพื่อพิจารณาคุณหรือโทษแก่บุคคลได้อย่างรอบคอบถี่ถ้วน

คำสำคัญ : วิวัฒนาการ จารีตประเพณี คัมภีร์พระธรรมศาสตร์

* นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ และนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัย National Law School of India University ประเทศอินเดีย, ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

Abstract

The criminal legal system of Thailand has a long-standing evolution from the antecedent to the modern era. In the beginning, the written law was not in an existence, the customs based on Thai traditions were in force to regulate the society. Subsequently, in Sukhothai era the proof of written law was seen and during Ayutthaya period the written law was developed and strongly influenced from and skim off Dharamshastra taking into consideration of Thai traditions and cultures, with time to time, developed to the enactment and execution of the Law of Three Seals, the Penal Code of R.S. 127 and current Criminal Code B.E. 2499 respectively. The development has gradually been made in consonance with social, political, administrative and economic contexts in company with foreign influences. Altogether, these led to the criminal law keep abreast of the times. In particular, the court proceeding shall be judicious in accordance with the principle of criminal liability and punishment.

Keywords: evolution, traditions, Dharamshastra

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กลุ่มวิชาการทำหน้าที่กัลยาณมิตร, ‘ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู คัมภีร์ในศาสนา’ (กัลยาณมิตร, 23 มิถุนายน 2559) <https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=12509> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

คทาวิธ คเวสกรธมโม, พระใบฎีกา (เพ็งที), ‘บทวิเคราะห์แนวคิดพหุนิยมกฎหมายของเมอรี มุมมองจากรากฐานทางพุทธศาสนากับสังคมวิทยาของประเทศไทย The analysis on the idea of Legal pluralism of Merry - The aspect from the roots of the Buddhism and sociology of Thailand’ (2563) 2 วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น 189 <<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/llsj/article/download/244446/168713/870301>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

ชมชื่น มัณยารมย์, ‘บทที่ 2 วิวัฒนาการของกฎหมาย’ (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2542) <<https://law.dpu.ac.th/upload/content/files/2.doc>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

ดิเรก อุทรทวิการ ณ อยู่ธยา, ““พระธรรมศาสตร์” กับความเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางกฎหมายของชนชั้นนำไทย” (2557) วารสารประวัติศาสตร์ 72 <<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOH/article/download/4691/4517/15201>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

เดือน คำดี, ‘พระเวทในสายตาแห่งพุทธปรัชญา’ (2559) 2 วารสารราชบัณฑิตยสภา 41 <<https://www.orst.go.th/FILEROOM/CABROYINWEB/DRAWER004/GENERAL/DATA0000/00000613.FLP/html/78/#zoom=z>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

ปราชินทร์ เครือทอง, ‘บทลงโทษสุดโหด ในกฎหมายตราสามดวง ที่ความตายเรียก “พี”’ (silpa-mag, 7 กุมภาพันธ์ 2565) <https://www.silpa-mag.com/history/article_34958> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

ปิยฉัตร บุนนาค, สิริวรรณ นันทจันทุล และสุริย์รัตน์ บำรุงสุข, ‘การสูญเสีย การเพิ่มศัพท์ และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของศัพท์ที่เป็นโทษทางอาญาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (Loss of Vocabularies, Adding Vocabularies and Meaning Change of Criminal Punishment Vocabularies in Rattanakosin Period)’ (2561) 3 วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 436 <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yrh_human/article/download/152119/111080/410763> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

พงษ์ธร ธีญญศิริ, ‘ย้อนคู่อิต เพื่อก้าวสู่นาคต กฎหมายอาญาไทย’ (2552) 2 วารสารกระบวนการยุติธรรม 133 <<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JTJS/article/download/245569/166798/854543>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

มานพ ถาวรวัฒน์สกุล, ‘การกำหนดอายุกฎหมายอยุธยาในกฎหมายตราสามดวง: บทวิเคราะห์เบื้องต้น’ (2543) 2 วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 171 <<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jasu/article/download/250294/169912/>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

วรภัคดีพิบูลย์, พระ คำบรรยายประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (โรงพิมพ์วิบูลกิจ, 2496).

ศรัณย์ จิระพงษ์สุวรรณ, ‘การรัฐประหารกับ “องค์อธิปัตย์” ในสังคมการเมืองไทย Coup d’Etat in Thai politics’ (2560) 2 วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 306 <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jla_ubu/article/download/242581/164542/> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ‘200 ปี กฎหมายตราสามดวง’ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, มปป) <<http://web.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?type=act&actCode=40>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

สุเมธ จีระชัยศิริ, ‘กฎหมายตราสามดวง’ (พิพิธภัณฑ์รัฐสภา, 1 สิงหาคม 2563) <<https://parliamentmuseum.go.th/ar63-Law-enact.html>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

ภาษาต่างประเทศ

A.S. Narayana Deekshitulu vs State Of Andhra Pradesh & Ors, 1996 AIR 1765, JT 1996 (3) 482.

The Editors of Encyclopaedia Britannica, ‘Dharma-shastra Hinduism’ (Encyclopaedia Britannica, 28 October 2018) <<https://www.britannica.com/topic/Dharma-shastra>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

M Rama Jois, *Dharma The Global Ethic* (Unknown Southasian Publishing, 1996) <https://www.vhp-america.org/wp-content/uploads/2018/09/DHARMA_Ram_Jois.pdf> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

Madhulika Chebrol, ‘Dharma and Its Application in Ancient India’ (2022) <https://www.researchgate.net/publication/343510657_Dharma_and_its_Application_in_Ancient_India_Madhulika_Chebrol_Dharma_and_its_Application_in_Ancient_India> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

Manu-Smriti – The Code of Manu’ (GlobalSecurity, no publication date) <<https://www.globalsecurity.org/military/world/india/manu-smriti.htm>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

Mark McClish, ‘From Law to Dharma: State Law and Sacred Duty in Ancient India’ (2019) 3 *Journal of Law and Religion* 284 <<https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-law-and-religion/article/abs/from-law-to-dharma-state-law-and-sacred-duty-in-ancient-india/49D3C15A4CA35DBE7DD887079D37C065>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

Mukund Sarda and Basim Akhtar, ‘Concept of Dharma, Justice, and Law: A Study’ (2017) 1 *Bharati Law Review* 179 <<http://docs.manupatra.in/newline/articles/Upload/50B727EC-6404-4C35-BB26-F6169BF31862.pdf>> สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.